

УДК 658:005.922.1:33]-027.21

Меліхова Т.О.*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
Запорізької державної інженерної академії*

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА ПОНЯТТЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено підходи до визначення механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства як основного елемента економічної безпеки. Удосконалено механізм забезпечення економічної безпеки підприємства у зовнішньому і внутрішньому середовищі. Надані власні визначення механізму забезпечення економічної безпеки підприємства та його основних складників, таким як об'єкт, суб'єкт, предмет, інструментарій, метод, інструмент, важіль.

Ключові слова: механізм, забезпечення, економічна безпека підприємства, фінансова безпека підприємства, об'єкт, суб'єкт, предмет, інструментарій, метод, інструмент, важіль.

Мелихова Т.О. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУЩНОСТИ И ПОНЯТИЯ МЕХАНИЗМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье исследованы подходы к определению механизма обеспечения финансовой безопасности предприятия как основного элемента экономической безопасности. Усовершенствован механизм обеспечения экономической безопасности предприятия во внешней и во внутренней среде. Даны собственные определения механизма обеспечения экономической безопасности предприятия и его основных составляющих, таких как объект, субъект, предмет, инструментарий, метод, инструмент, рычаг.

Ключевые слова: механизм, обеспечение, экономическая безопасность предприятия, финансовая безопасность предприятия, объект, субъект, предмет, инструментарий, метод, инструмент, рычаг.

Melikhova T.O. THE ORETICAL APPROACHES TO DETERMINATION OF NATURE AND CONCEPT OF MECHANISM FOR ECONOMIC SAFETY PROVISION AT THE ENTERPRISE

In this work are investigated the approaches for the definition of the mechanism of providing financial security at the enterprise as the main element of economic security. There also improved mechanism of providing the economic security at the enterprise in the external and in the internal environment. These are given the self-determination of the mechanism of providing the economic security at the enterprise and its main components: object, subject, entity, toolkit, method, tool, lever.

Key words: mechanism, provision, economic safety of the enterprise, financial security of the enterprise, object, subject, entity, tool, method, tool, lever.

Постановка проблеми. Світова фінансово-економічна криза 2008–2009 років засвідчила вразливість вітчизняної фінансової системи, її залежність від зовнішнього впливу. Це потребувало негайного прийняття необхідних законодавчих актів на державному рівні і тому зумовило розроблення концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері. Її стан залежить від внутрішньої і зовнішньої фінансово-кредитної політики держави, політичної ситуації, що склалася у державі, досконалості законодавчого забезпечення функціонування фінансової системи, а також міжнародних зобов'язань держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства досліджували такі науковці, як В.Т. Бусел, Т.Г. Васильців, О.І. Вівчар, М.М. Єрмошенко, Є.П. Каргузов, С.В. Климчук, В.А. Ліпкан, С.В. Мочерний, Н.Г. Пігуль, С.Ф. Покропивний, І.В. Радзівіло, О.А. Сметанюк, О.В. Халіна, О.А. Хоменко, А.В. Черемушкін, В.В. Шликов, А.М. Штангрет. У процесі дослідження механізму забезпечення економічної безпеки підприємства у працях учених виявлено відсутність єдиного погляду щодо його складників.

Постановка завдання. Мета статті – удосконалити механізм забезпечення економічною безпекою підприємства.

Виклад основного матеріалу. С.Ф. Покропивний вважає, що більш фінансово безпечними є ті підприємства, які мають великі щодо прямих та потенційних конкурентів обсяги доходів від звичайної діяльності; значний розмір власного та позикового капіталу, оборотних та необоротних засобів, але менші, ніж у прямих та потенційних конкурен-

тів, обсяги витрат від звичайної діяльності, а також мають вищий рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової незалежності, ділової активності, рентабельності, фінансової стійкості тощо. Отже, він обґрунтовує, що розуміння підприємством сутності та змісту фінансових переваг є запорукою забезпечення економічної безпеки [1]. Ми згодні з його поглядом, оскільки дійсно існує залежність ступеня забезпечення економічної безпеки підприємства від стабільності рівня його фінансових показників.

Під системою забезпечення фінансової безпеки підприємства як основного елемента економічної безпеки О.А. Сметанюк розуміє сукупність елементів, які мають функціональне призначення, ієрархічно взаємопов'язані між собою та спрямовані на досягнення певного рівня його безпеки у певний інтервал часу шляхом досягнення певних рівнів фінансової стабільності та фінансових переваг. Також, на її погляд, для можливості передбачення ризиків повинна існувати система органів управління, що мають проводити діагностування стану підприємства, прогнозувати можливі загрози та проводити низку заходів із забезпечення стабільності фінансової системи зокрема та безпеки підприємства загалом [2]. Ми згодні з думкою автора, що забезпечення економічної безпеки підприємства відбувається через службу економічної безпеки підприємства, яка відстежує та нейтралізує загрози безпеці підприємства, чим забезпечує стабільність його функціонування.

У своїй монографії Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич, В.В. Каркавчук визначають, що політику забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства варто вважати комплекс заходів, які мають економічну та правову природу і спрямо-

вані на досягнення та підтримку безпечного стану життєздатності підприємства, що здійснюються відповідно до стратегічного плану його розвитку [3]. Загалом ми погоджуємося з таким визначенням, але вважаємо, що, крім захищеності, не менш важливим є стабільне функціонування підприємства, дотримання високого рівня фінансових показників його стану, ефективність використання ресурсів для розвитку його діяльності та досягнення цілей бізнесу.

О.І. Вівчар наголошує, що забезпечення належного рівня безпеки бізнесу є однією із фундаментальних засад підтримання його життєздатності в умовах динамічного економічного середовища. Вона роз'яснює, що безпека бізнесу є основою збереження стійких конкурентних позицій підприємства, передумовою ефективного його функціонування та стабільного розвитку, а управління безпекою є невід'ємним елементом культури ведення бізнесу та його якості. Якість бізнесу визначається основними елементами, такими як економічна ефективність, соціальне спрямування, безпека [4, с. 120]. Ми згодні з думкою автора та вважаємо, що управління економічною безпекою підприємства забезпечується через високий рівень його захищеності від небезпек, прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємства та поліпшення соціальних гарантій персоналу підприємства для зацікавленості у продуктивності праці та збереженні комерційних таємниць.

М.М. Єрмошенко вважає, що для забезпечення фінансової безпеки підприємства як основного елемента економічної безпеки та стабільного його розвитку необхідно розробити концепцію управління безпекою галузі, яка включає в себе забезпечення повноти та своєчасності грошових розрахунків та стабільності господарської діяльності на основі формування оптимальної структури капіталу та ефективності використання всіх наявних ресурсів; попередження та нейтралізація негативної дії фінансових і банківських криз і навмисних дій конкурентів, тіньових структур на розвиток підприємств; організацію постійного контролю за вхідними та вихідними грошовими потоками підприємства; запобігання злочинам і адміністративним правопорушенням у фінансових правідносинах [5, с. 99–100]. Ми погоджуємося з тим, що для забезпечення економічної безпеки підприємства необхідна концепція її управління, але вважаємо важливим до забезпечення економічної безпеки додати захищеність від загроз, підвищення фінансового стану та ділової активності, показників ліквідності та рентабельності підприємства.

Є.П. Картузов встановлює такі умови забезпечення фінансової безпеки підприємства у розрізі вивчення економічної безпеки, як високий ступінь гармонізації й узгодження фінансових інтересів підприємства з інтересами навколишнього середовища та інтересами його персоналу; наявність на підприємстві стійкої до загроз фінансової системи, яка спроможна забезпечувати реалізацію фінансових інтересів, місії і завдань; збалансованість і комплексність фінансових інструментів і технологій, які використовуються на підприємстві; постійний і динамічний розвиток фінансової системи (підсистеми) підприємства [6]. Ми погоджуємося з визначеними цим автором умовами забезпечення економічної безпеки підприємств, але вважаємо доречним додати до них стійкій фінансовий стан та ділову активність підприємства, високий рівень ліквідності та рентабельності показників підприємства, ефективність використання його ресурсів.

Великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусел дає визначення терміна «механізм»: «метод, спосіб; внутрішня будова, система чого-небудь; сукупність станів і процесів, з яких складається певне фізичне, хімічне та ін. явище» [7].

Механізм (система) економічної безпеки та її провідний складник – фінансова безпека, відповідно до висловлювань В.В. Шликова, включає використовувані засоби, методи і заходи, сукупність яких спроможна захистити структурні підрозділи, зберегти й ефективно використовувати фінансові, матеріальні та інформаційні ресурси [8]. В.Л. Ліпкан вважає, що механізм безпеки (будь-якої) включає сукупність цілей, функцій, принципів і методів, взаємодія яких забезпечує ефективне функціонування системи безпеки [9]. Ми згодні з авторами та вважаємо, що механізм економічної безпеки підприємства повинен включати в себе такі основні складники, як суб'єкти, об'єкти, предмет, інструменти, методи, функції та принципи.

О.А. Хоменко вважає, що механізм фінансової безпеки підприємства як основа системи економічної безпеки дає змогу забезпечити фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність; самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію; забезпечити оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства та забезпечити достатню фінансову незалежність підприємства [10]. Загалом ми згодні з думкою автора, але вважаємо, що також важливо забезпечити захист підприємства від реальних і потенційних загроз. Ми підтримуємо погляд автора у тому, що механізм забезпечення економічної безпеки підприємства також повинен діяти у правовому полі на підставі розробленого підприємством нормативного забезпечення. Однак за допомогою своєчасно отриманої інформації службою безпеки про існування реальних і потенційних загроз у зовнішньому або внутрішньому середовищі керівництво повинно оперативно приймати управлінські рішення для попередження та нейтралізації небезпек, а також контролювати та регулювати дію всіх складників його механізму.

У процесі вивчення економічної безпеки Ю.В. Лаврова оперує поняттям, що фінансова безпека є підсистемою фінансового механізму підприємства, механізм її забезпечення повинен формуватися через призму останнього, тобто через систему управління фінансовими відносинами шляхом використання певних принципів, фінансових важелів, інструментів, фінансових методів, правового й інформаційного забезпечення, за допомогою фінансових досліджень, які дають змогу досягти основних цілей підприємства [11]. Ми повністю згодні з обґрунтуванням автора. Крім механізму управління економічною безпекою підприємства, існує і механізм її забезпечення. Тому ми вважаємо доречним у нашому дослідженні вивчити далі зміст та складники механізму забезпечення економічної безпеки підприємства.

Ми згодні з науковцями А.М. Штангрет, Я.В. Котляревським, М.М. Караїм [12], Ю.В. Лавровою [11], які зосереджують увагу на функціонуванні механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, що відбувається шляхом здійснення певних дій над її об'єктами.

Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич, В.В. Каркавчук розглядають як систему організаційних, фінансових та правових засобів впливу, які мають за мету своєчасне виявлення, попередження,

нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці підприємства. На їх думку, цей механізм дає змогу ідентифікувати зовнішні і внутрішні небезпеки та загрози фінансовому стану підприємства та розробляти заходи для їх вчасного усунення; самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію, а також забезпечувати фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та достатню фінансову незалежність підприємства у довгостроковому періоді; оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства; достатню фінансову незалежність підприємства, достатню гнучкість під час ухвалення фінансових рішень та захищеність фінансових інтересів власників підприємства [3]. Ми згодні з думкою авторів щодо акцентування уваги на механізмі забезпечення економічної безпеки підприємства як на системі впливу з метою запобігання загроз, а також вважаємо, що ними ґрунтовно визначена його роль для підприємства.

Відмінне від інших є бачення О.В. Халіною механізму забезпечення фінансової безпеки як основи економічної безпеки. Вчена вважає, що він обов'язково повинен включати такі основні елементи, як суб'єкти; ресурси, необхідні для організації процесу її забезпечення; інструменти; інформаційне забезпечення, яке включає збір, аналіз всієї інформації, що може бути корисною у процесі її забезпечення; технологію її управління [13]. Ми погоджуємося з автором, але, на нашу думку, до цього механізму доречно додати функції та принципи забезпечення економічної безпеки підприємства.

В основу механізму забезпечення фінансової безпеки акціонерного товариства як основного елемента економічної безпеки Н.Г. Пігуль, Н.А. Дехтяр, І.М. Боярко покладають системне поєднання інструментів, методів, важелів та інформаційно-аналітичного забезпечення, створених на базі принципів її забезпечення, що об'єктивно існують як економічні закономірності, а також виробляються суб'єктами її управління для досягнення і захисту його фінансових інтересів. Механізм забезпечення включає в себе розроблення та впровадження фінансової стратегії через підсистему захисту (моніторинг; індикатори фінансового стану та їх граничні значення; оцінку її рівня; комплекс заходів щодо попередження та нейтралізації загроз), а також підсистему забезпечення, яка складається з функцій управління; фінансових інструментів; важелів впливу; методів та форм [14]. Ми згодні з думкою науковців, що до механізму забезпечення економічної безпеки підприємства включаються інструменти, методи, принципи,

а також вважаємо, що можна визначити сутність механізму через дослідження його складників.

В економічній енциклопедії за редакцією С. Мочерного [15] термін «механізм» розкривається в двох аспектах: по-перше, це система чи спосіб, що визначають порядок певного виду діяльності; по-друге, це система певних ланок та елементів, що приводить їх у дію. Великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусел дає визначення терміна «забезпеченість» як ступеня забезпечення ким-, чим-небудь [7]; а терміна «забезпечення» як постачання чогось у достатній кількості, задоволення кого-, чого-небудь у якихось потребах; надання кому-небудь достатніх матеріальних засобів до існування; створення надійних умов для здійснення чого-небудь; гарантія чогось; захист, охорона кого-, чого-небудь від небезпеки [16].

Механізмом забезпечення економічної безпеки підприємства є системне поєднання взаємопов'язаних елементів, які забезпечують економічну безпеку його об'єктів через їх суб'єкти за допомогою функцій, використовуючи інструменти, методи, важелі на підставі базових принципів для подолання загроз та негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища, стабільного функціонування підприємства та досягнення цілей бізнесу (рис. 1.).

На нашу думку, промислове підприємство функціонує у мінливому середовищі де існують зовнішні та внутрішні загрози його фінансовій безпеці, співпрацює із зовнішніми та внутрішніми суб'єктами; його дії націлені як на забезпечення прийнятного рівня економічної безпеки, так і на управління нею, тому пропонуємо окремо виділити елементи механізмів забезпечення економічної безпеки підприємства у зовнішньому і у внутрішньому середовищі.

О.А. Хоменко встановлює, що ефективність функціонування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства найбільшою мірою визначається рівнем організаційного забезпечення, що виконує роль певного пов'язуючого фактора між усіма суб'єктами та об'єктами безпеки [10]. Ми згодні з ним та вважаємо, що для забезпечення економічної безпеки підприємства потрібно розробити механізм та вивчити його елементи, тому доречно у подальшому нашому дослідженні детально проаналізувати зміст такого важливого складника, як суб'єкт економічної безпеки підприємства.

Великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусел дає визначення дефініції «суб'єкт» як особи чи організації, що є носієм певних прав та обов'язків [16].

Під час здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності промислове підприємство взаємодіє із зовнішніми та внутрішніми суб'єктами, які як забезпечують і управляють діяльністю підприємства, так і несуть у собі загрози його економічній безпеці. Тому, на нашу думку, до зовнішніх суб'єктів економічної безпеки підприємства належать особи, групи осіб та суб'єкти господарювання, з якими підприємство взаємодіє у зовнішньому середовищі та дії яких можуть завдати загрози його безпеці або створюють умови для забезпечення економічної безпеки підприємства. До них належать: покупці, постачальники, державні службовці органів влади, працівники банківських установ, правоохоронці, зовнішні аудиторів, судді, науковці інноваційних інститутів, страховики, емітенти, інвестори, дебітори, кредитори,

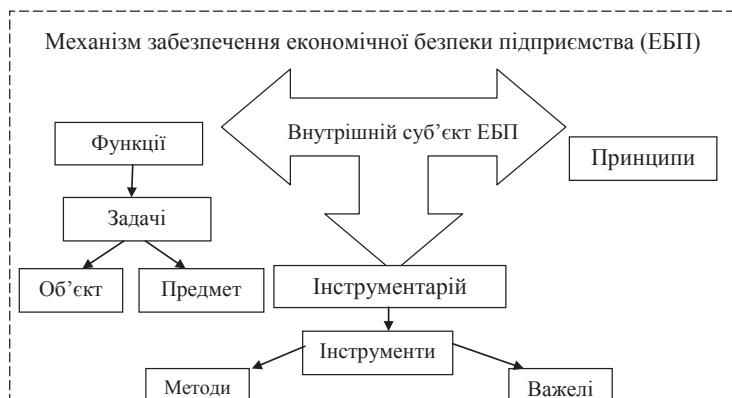

Рис. 1. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства

партнери, імпортери, експортери, податківці, митники, охоронці із приватних агентств, журналісти, працівники соціальних служб та інші.

Внутрішніми суб'єктами забезпечення економічної безпеки підприємства є особи або група осіб, які працюють на підприємстві та виконують функції та завдання, спрямовані на забезпечення економічної безпеки підприємства, його об'єктів за допомогою інструментів і методів на підставі базових принципів, а саме: виконують захист від загроз, забезпечення фінансовими й інформаційними ресурсами під час здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства для стабільного його функціонування та досягнення цілей бізнесу. До них належать: керівники, аналітики з економічної безпеки, фінансисти, економісти, бухгалтери, маркетингологи, менеджери, юристи, працівники відділу кадрів, касири, комірники, внутрішні аудитори або ревізори, охоронці, акціонери підприємства та інший персонал, що виконують завдання, пов'язані із забезпеченням фінансової безпеки підприємства.

Великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусел дає визначення терміна «об'єкт» як предмета, що розглядається з метою його використання за призначенням, вивчення [7]. Тому, на нашу думку, об'єктом економічної безпеки є явище, ресурс, особи, діяльність, зміни в яких впливають на рівень економічної безпеки підприємства. До об'єктів економічної безпеки підприємства належать: операційна, фінансова та інвестиційна діяльність, персонал, фінансові ресурси, інформація, інновації, інвестиції, фінансові відносини, фінансовий інтерес, загрози, небезпеки, фінансові ризики. Об'єктом забезпечення економічної безпеки підприємства є процес, який забезпечує фінансовими, інформаційними, матеріальними та кадровими ресурсами економічну безпеку підприємства.

Логічним продовженням нашого дослідження є визначення предмета економічної безпеки підприємства. Складність вивчення поглядів щодо трактування предмета економічної безпеки підприємства полягає в тому, що вчені не приділяють достатньої уваги у своїх дослідженнях його визначенню.

Великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусел дає визначення терміна «предмет» як логічного поняття, що становить зміст думки, пізнання тощо; як того, на що спрямована пізнавальна, творча, практична діяльність кого-, чого-небудь [7]. Тому, на нашу думку, предметом економічної безпеки підприємства є ресурси або діяльність підприємства, які потребують захисту від загроз його економічній безпеці. Предметом забезпечення економічної безпеки підприємства є ресурси, які забезпечують фінансові, інформаційні, матеріальні та кадрові потреби економічної безпеки підприємства. До них належать: інформація, матеріальні цінності, кошти, персонал підприємства.

Великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусел дає визначення терміна «інструментарій» як набору інструментів, що застосовуються в якій-небудь галузі [7]. На нашу думку, інструментарієм економічної безпеки підприємства є сукупність інструментів, методів, важелів, за допомогою яких виконують свої функції суб'єкти економічної безпеки для виявлення, нейтралізації загроз та захисту об'єктів економічної безпеки підприємства. На нашу думку, інструментарієм забезпечення економічної безпеки підприємства є сукупність інструментів, методів, важелів, за допомогою яких виконують свої функції суб'єкти економічної

безпеки для забезпечення потреб у ресурсах об'єктів економічної безпеки підприємства.

Є.П. Картузов Є.П. стратегію забезпечення фінансової безпеки підприємства визначає як науково-методичний інструмент (технологію), що містить визначення стратегічних фінансових цілей (у вигляді фінансових інтересів), вибір ефективних напрямів, форм і методів їх досягнення та механізм реагування на зміни у зовнішньому середовищі і внутрішньому стані фінансової діяльності [6]. І.В. Радзівіло доповнює у своєму дослідженні, що промислові підприємства повинні постійно вишукувати різноманітні джерела фінансування, користуючись фінансовими інструментами, які забезпечують приплив капіталу з одних галузей в інші, мобілізують грошові кошти інвесторів, а також через ефективний розвиток фінансових інструментів реалізується можливість негайного забезпечення подолання кризи інноваційного розвитку промислових підприємств [17]. Тому вважаємо за необхідне розглянути інструменти економічної безпеки підприємства.

Великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусел дає визначення терміна «інструмент» як знаряддя для праці [7], а «знаряддя» має тлумачення як пристосування, прилад, механізм тощо, за допомогою якого виконується певна дія; те, що слугує засобом у якійсь дії, справі [16]. На нашу думку, інструментом економічної безпеки підприємства є засоби попередження, виявлення, нейтралізації та захисту від загроз об'єктів економічної безпеки підприємства, які використовують його суб'єкти, а також засоби для стабільного його функціонування та розвитку. Інструментом забезпечення економічної безпеки підприємства є засоби попередження, виявлення, нейтралізації та захисту від загроз об'єктів, які використовують його суб'єкти для забезпечення економічної безпеки підприємства, а також засоби для забезпечення стабільного його функціонування та розвитку. До них належать: платіжні, кредитні, депозитні інструменти, а також інструменти інвестування та страхування, цінні папери (акції, облигації, сертифікати), кредит, грошовий капітал, депозитні сертифікати, банківські акцепти, комерційні векселі, зворотні вимоги про викуп цінних паперів, страхування, цінні папери, деривативи, договори з одночасної зміни фінансових активів і зобов'язань або пайових зобов'язань контрагентів.

С.В. Климчук у своїх працях розкриває фінансову архітектуру як систему інструментів і важелів з управління фінансовими відносинами, що формують фінансово-кредитний інститут, та пропонує використовувати термін «архітектоніка фінансового простору», яка являє собою систему ефективного просторового функціонування фінансового механізму, що дає можливість якісно зафіксувати цю область завдяки функціональним залежностям структурних елементів і важелів фінансової системи [18, с. 78]. Тому розглянемо важелі економічної безпеки підприємства, якими користуються його суб'єкти.

Великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусел дає визначення терміна «важіль» як засобу, яким можна надати дії, сприяти розвитку чого-небудь або поживати, підсилити діяльність кого-, чого-небудь [7]. На нашу думку, важелем економічної безпеки підприємства є засоби, що сприяють: зниженню збитків; збільшенню прибутку; попередженню, виявленню, подоланню загроз об'єктів економічної безпеки підприємства, які використовують його суб'єкти. Використовуючи зміст цього поняття, ми вважаємо, що важелем забезпе-

чення економічної безпеки підприємства є засоби сприяння: зниженню збитків; збільшенню прибутку; своєчасному попередженню, виявленню, подоланню та захисту об'єктів економічної безпеки підприємства, які використовують його суб'єкти, що відповідають за забезпечення фінансової безпеки підприємства. До важелів забезпечення економічної безпеки підприємства належать: прибуток, витрати, капітал, податки, цільові фонди, дивіденди.

На відміну від важеля, великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусел дає визначення терміна «метод» як прийому або системи прийомів, що застосовуються в якій-небудь галузі діяльності (науці, виробництві тощо) [7]. На нашу думку, методом економічної безпеки підприємства є система прийомів для попередження, виявлення, подолання та захисту від загроз об'єктів економічної безпеки підприємства.

Як наслідок, методом забезпечення економічної безпеки підприємства є система прийомів, спрямована на зниження збитків; збільшення прибутку; попередження, виявлення, подолання та захист від загроз об'єктів економічної безпеки підприємства. До методів забезпечення економічної безпеки підприємства належать: балансовий, економіко-статистичний, економіко-математичний, експертних оцінок, дисконтованої вартості, амортизації активів, реінжинірингу, логістики, обліку й аналізу, контролю, аудиту, оптимізації оподаткування, імітаційної гри, планування, прогнозування, регулювання, стимулювання, моніторингу, інвестування, кредитування, страхування.

Висновки. Удосконалено механізм забезпечення економічної безпеки підприємства, тобто надані власні визначення всім його елементам, таким як об'єкт, суб'єкт, предмет, інструментарій, метод, інструмент, важіль.

Механізмом забезпечення економічної безпеки підприємства є системне поєднання взаємопов'язаних елементів, які забезпечують економічну безпеку його об'єктів через їх суб'єкти за допомогою функцій, використовуючи інструменти, методи, важелі, на підставі базових принципів для подолання загроз та негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища, стабільного функціонування підприємства та досягнення цілей бізнесу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства / за ред. С.Ф. Покропивного. Вид. 2-ге перероб. та доп. К.: КНЕУ. 2000. 528 с.
2. Сметанюк О.А. Фінансова стійкість в системі фінансової безпеки підприємства / О.А.Сметанюк, С.О. Круглюк Економічний простір. 2014. № 85. С. 187–196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escros_2014_85_21.
3. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич ; за ред. Т.Г. Васильціва. Львів, 2012. 386 с.
4. Вівчар О.І. Прагматизм прискорення бізнесу при моніторингу його економічної безпеки в контексті трансформаційних змін / О.І. Вівчар // Сталій розвиток економіки. Міжнародний науково-виробничий журнал. 2014. № 1. С. 194–199.
5. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М.М. Єрмошенко. К.: КНТЕУ, 2001. 309 с.
6. Картузов Є.П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття, зміст, значення і функціональні аспекти / Є.П. Картузов. URL: [file:///C:/Users/Nout/Downloads/ape_2012_8_23%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Nout/Downloads/ape_2012_8_23%20(2).pdf).
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
8. Шлыков В.В. Экономическая безопасность предприятия / В. Шлыков // РИСК. 1997. № 6. С. 61–63.
9. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посібник. / В.А. Ліпкан К.: Європ. ун-т, 2003. 208 с.
10. Хоменко О.А. Роль фінансової безпеки підприємств агрокомплексу у економічному розвитку держави / О.А. Хоменко. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_12/119.pdf.
11. Черемушкин А. В. Информационная безопасность. Глоссарий. Под ред. С. Пазизина. М.: «АВАНГАРД ЦЕНТР», 2013. 322 с.
12. Штангрет А.М. Економічна безпека підприємства в умовах антикризового управління: концептуальне визначення та механізм забезпечення : [монографія] / А.М. Штангрет, Я.В. Котляревський, М.М. Караїм. Львів: Укр. акад. друкарства, 2012. 288 с.
13. Халіна О. В. Ключові аспекти забезпечення фінансової безпеки підприємства / О.В. Халіна. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2015-1_0-pages-263-268.pdf.
14. Пігуль Н.Г. Особливості забезпечення фінансової безпеки акціонерних товариств / Н.Г. Пігуль, Н.А. Дехтяр, І.М. Боярко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2013. Вип. 37. С. 140–146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpbsu_2013_37_17.
15. Економічна енциклопедія. В 3 т. Т. 2 / За ред. С.В. Мочерного. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. 848 с.
16. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
17. Радзівіло І.В. Фінансові інструменти забезпечення подолання кризи інноваційного розвитку промислових підприємств / І.В. Радзівіло. URL: file:///C:/Users/Nout/Downloads/evngu_2010_3_12.pdf.
18. Климчук С.В. Финансовое пространство и его интеграционные приоритеты / С.В. Климчук // Економічний вісник Донбасу. 2012. № 2(28). – С. 76–81.